

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

બિષ્ણુ પ્રસાદ દાસ

વિરુદ્ધ

રાજ કુમાર અગ્રવાલ અને અન્ય

મે ૧, ૨૦૦૬

[ન્યાયમૂર્તિ અરિજિત પસાયત અને ન્યાયમૂર્તિ એસ. એચ. કાપડિયા]

ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦ – અનુચ્છેદ ૨૨૬ – રિટ પિટિશન – જે પક્ષના અધિકાર પ્રભાવિત થયા હોય તેમને પક્ષકાર બનાવવામાં ન આવ્યા હોય ત્યારે તેની ટકવાપાત્રતા – ટેન્ડર માટેનો પ્રસ્તાવ – બેમાંથી જે કોર્પોરેશને વધુ બિડ આપી હોય તેને સફળ જાહેર કરતો સરકારી આદેશ – ત્યારબાદ, ઓ.એસ.આઈ.સી.એલ. દ્વારા સૌથી વધુ બિડ સાથે નવી ઓફર કરવામાં આવી પરંતુ તે વિલંબિત હોવાથી ધ્યાને લેવામાં ન આવી – રિટ પિટિશન દાખલ

કરવામાં આવી – સરકારી આદેશ રદ કરવામાં આવ્યો અને આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ.ને સફળ જાહેર કરવામાં આવ્યો – તેની કાયદેસરતા – ઠરાવ્યું: હાઈકોર્ટ રિટ પિટિશન ધ્યાને લઈ શકે નહીં કારણ કે સફળ બિડરને પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા ન હતા – અદાલતો વ્યાપક જાહેર હિતમાં પક્ષકારોને ઊંચી રકમ ઓફર કરવા કહી શકે છે પરંતુ તે માત્ર પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી જ કરી શકાય – આમ, હાઈકોર્ટનો આદેશ રદ કરવામાં આવ્યો અને મામલો પરત મોકલવામાં આવ્યો.

કોપર કેબલ્સના નિકાલ માટે ટેન્ડરનો પ્રસ્તાવ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રતિવાદી નંબર ૧ – ઓ.એસ.આઈ.સી.એલ. ના એજન્ટે કોપર કેબલ ઉપાડવા માટે રૂ. ૮૦ પ્રતિ કિલોનો ભાવ ઓફર કર્યો હતો. ત્યારબાદ, અપીલકર્તા – આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. ના એજન્ટે રૂ. ૮૪ પ્રતિ કિલોની ઓફર કરી હતી. ત્યારબાદ સરકારે આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. ને રૂ. ૮૪ પ્રતિ કિલોના દરે કોપર કેબલના નિકાલ માટે આદેશ પસાર કર્યો હતો. ત્યારબાદ, ઓ.એસ.આઈ.સી.એલ. એ રૂ. ૮૫/- પ્રતિ કિલોનો નવો પ્રસ્તાવ રજૂ કર્યો હતો. પરંતુ તે વિલંબિત હોવાથી તેને ધ્યાને લેવામાં આવ્યો ન હતો. સરકારી આદેશને પડકારવામાં આવ્યો હતો. હાઈકોર્ટે સરકારી આદેશ રદ કર્યો અને નિર્દેશ આપ્યો કે ઓ.એસ.આઈ.સી.એલ. ની રૂ. ૮૫/- પ્રતિ કિલોની ઓફર પર સરકાર દ્વારા ઉચ્ચ સ્તરે વિચાર કરવામાં આવે. તેથી આ અપીલ કરવામાં આવી છે.

અપીલનો નિકાલ કરતા, અદાલતે ઠરાવ્યું:

પ્રસ્તુત કેસમાં, આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. અને અપીલકર્તા જે આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. ના એજન્ટ છે, તેમને રિટ પિટિશનમાં પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા ન હતા. રિટ પિટિશન દાખલ થયાના બે દિવસમાં જ પક્ષકારોને નોટિસ આપ્યા વિના તેનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો, જે દર્શાવે છે કે તેનો નિકાલ ઉતાવળમાં કરવામાં આવ્યો હતો. હાઈકોર્ટે જે પક્ષની ઓફર સ્વીકારવામાં આવી હતી તેને સાંભળ્યા વિના કારણના મામલામાં દખલ કરી છે. હાઈકોર્ટે રિટ પિટિશન સ્વીકારવી જોઈતી નહોતી કારણ કે સફળ બિડરને પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા ન હતા. આવો માર્ગ સ્પષ્ટપણે અસ્વીકાર્ય છે. હાઈકોર્ટ પાસે ભૌતિક તથ્યો ન હોવાને કારણે, તેણે એ નોંધ્યું નહીં કે આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. દ્વારા તેના એજન્ટ મારફત કરવામાં આવેલી ઓફરને અંતિમ સ્વરૂપ આપી દેવામાં આવ્યું હતું અને અંતિમ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. એ વાત સાચી છે કે વ્યાપક જાહેર હિતમાં અદાલતો પક્ષકારોને ઊંચી રકમ ઓફર કરવા કહી શકે છે. પરંતુ તે અનિવાર્યપણે સંબંધિત પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી જ કરી શકાય છે. પ્રસ્તુત કેસમાં તેમ કરવામાં આવ્યું ન હોવાથી, હાઈકોર્ટનો આદેશ ટકી શકે તેમ નથી અને તેથી તેને રદ કરવામાં આવે છે અને જો જરૂરી પક્ષકારો— આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. અને વર્તમાન અપીલકર્તાને પક્ષકાર બનાવવામાં આવે તો

જ નવેસરથી નિકાલ માટે મામલો હાઈકોર્ટમાં પરત મોકલવામાં આવે છે.

[૬૨૬-એચ; ૬૨૭-એ-ડી]

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસ્ટિક્શન: સિવિલ અપીલ નંબર ૨૪૦૨/૨૦૦૬.

કટક ખાતેની ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટના તા.૨૦/૦૧/૨૦૦૫ ના ડબલ્યુ.પી.
(સી) નં. ૮૦૩/૨૦૦૫ ના આદેશથી.

અપીલકર્તા વતી જનરંજન દાસ અને શ્વેતકેતુ મિશ્રા.

પ્રતિવાદી વતી અભિસ્થ કુમાર અને રાજ કુમાર મહેતા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અરિજિત પસાાયત દ્વારા આપવામાં આવ્યો.
પરવાનગી મંજૂર.

અપીલકર્તા ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા આપવામાં આવેલા
ચુકાદાની કાયદેસરતાને પડકારે છે, જેમાં નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે
ઓરિસ્સા સ્મોલ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ કોર્પોરેશન લિમિટેડ (ટૂંકમાં
'ઓ.એસ.આઈ.સી.એલ.') દ્વારા તેના એજન્ટ (પ્રતિવાદી નંબર ૧) મારફત રૂ.
૮૫/- પ્રતિ કિલોની ઓફર પર સરકાર દ્વારા ઉચ્ચ સ્તરે એટલે કે ઓરિસ્સાના
મુખ્યમંત્રી દ્વારા વિચાર કરવામાં આવશે. આગળ એવું પણ અવલોકન કરવામાં

આવ્યું હતું કે સરકારને વ્યાપક જાહેર હિતમાં જે યોગ્ય લાગે તેવા આદેશો પસાર કરવાની સ્વતંત્રતા રહેશે; મામલાના તમામ પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખીને. સરકાર માટે ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન ઓફ ઓરિસ્સા લિમિટેડ (ટૂંકમાં 'આઇ.ડી.સી.ઓ.એલ.'), ઓ.એસ.આઇ.સી.એલ. અથવા અન્ય કોઈ પક્ષ પાસેથી સુધારેલી ઓફરો મંગાવવાનું પણ ખુલ્લું રહેશે. અપીલકર્તા આઇ.ડી.સી.ઓ.એલ. ના એજન્ટ તરીકે પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.

પૃષ્ઠભૂમિની ટૂંકી હકીકતો નીચે મુજબ છે:

પ્રતિવાદી નંબર ૧ વર્ષ ૨૦૦૨ થી ઓ.એસ.આઇ.સી.એલ. પાસેથી કોપર કેબલ સ્કેપ ઉપાડી રહ્યો છે. મેઈન ડેમ ડિવિઝન, બુર્લાના ૧૬,૬૨૫.૦૯ કિગ્રા કોપર કેબલ્સના નિકાલ માટે, ચીફ એન્જિનિયર, મિકેનિકલ દ્વારા ટેન્ડર માટેનો પ્રસ્તાવ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો અને ઓફસેટ કિંમત રૂ. ૧૬૦/- પ્રતિ કિલો નક્કી કરવામાં આવી હતી. આઇ.ડી.સી.ઓ.એલ. એ ઉક્ત ટેન્ડરનો પ્રતિસાદ આપ્યો ન હતો. ઓ.એસ.આઇ.સી.એલ. એ રૂ. ૮૦/- પ્રતિ કિલોની કિંમત ઓફર કરી હતી. પરંતુ એક્ઝિક્યુટિવ એન્જિનિયર દ્વારા મંગાવવામાં આવેલા ટેન્ડરમાં અન્ય કોઈ પક્ષે પ્રતિસાદ આપ્યો ન હતો. ત્યારબાદ, આઇ.ડી.સી.ઓ.એલ. એ તમામ કર અને ડ્યુટી સિવાય કોપર કેબલના રૂ. ૮૪/- પ્રતિ કિલોની ઓફર કરી. આ બાબતની પ્રક્રિયા કરવામાં આવી હતી અને અંતે ઓરિસ્સાના મુખ્યમંત્રીના સ્તરે સરકાર દ્વારા આઇ.ડી.સી.ઓ.એલ. ને રૂ.

૮૪/- પ્રતિ કિલોના દરે કોપર કેબલના નિકાલ માટે આદેશો પસાર કરવામાં આવ્યા હતા. તા.૧૬/૧૨/૨૦૦૪ ના રોજ મુખ્યમંત્રી દ્વારા ઉપરોક્ત આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યા બાદ, ઓ.એસ.આઈ.સી.એલ. એ તા.૨૦/૧૨/૨૦૦૪ ના રોજ રૂ. ૮૫/- પ્રતિ કિલોની નવી ઓફર રજૂ કરી હતી પરંતુ ઓ.એસ.આઈ.સી.એલ. ની ઉક્ત ઓફર વિભાગમાં આપેલી નોંધોને અનુસરીને ધ્યાનમાં લેવામાં આવી ન હતી કે ઓફર સરકાર દ્વારા આદેશ પસાર થયા પછી વિલંબિત કરવામાં આવી હતી અને જો ઉક્ત ઓફરને સ્વીકારવામાં આવશે, તો તે સરકારી આદેશની પવિત્રતાને અસર કરશે. પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ સરકારી આદેશને પડકારતી રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી.

હાઈકોર્ટનો એવો મત હતો કે આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. ની ઓફર રૂ. ૮૪/- પ્રતિ કિલો હતી જ્યારે ઓ.એસ.આઈ.સી.એલ. ની ઓફર, ભલે વિલંબિત હતી, રૂ. ૮૫/- પ્રતિ કિલો હતી. એવું અનુભવાયું હતું કે ઓ.એસ.આઈ.સી.એલ. ની રૂ. ૮૫/- પ્રતિ કિલોની ઓફર પર સરકારના ઉચ્ચતમ સ્તરે, એટલે કે મુખ્યમંત્રી દ્વારા વિચારણા થવી જોઈએ. તે મુજબ સરકારી આદેશ રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને ઉપર મુજબ નિર્દેશો આપવામાં આવ્યા હતા.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. ને પક્ષકાર બનાવ્યા વિના રિટ પિટિશનનો નિકાલ થવો જોઈતો ન હતો. પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ ઓ.એસ.આઈ.સી.એલ. ના એજન્ટ હોવાનો દાવો કર્યો

હતો. અપીલકર્તા આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. ના એજન્ટ હતા. કારણ કે આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. પક્ષકાર ન હતો અને રિટ અરજીનો નિકાલ ખૂબ જ ઉતાવળમાં કરવામાં આવ્યો હતો, નોટિસ જારી કર્યા વિના પણ સંબંધિત તથ્યો રેકૉર્ડ પર લાવી શકાયા ન હતા. વાસ્તવમાં, રાજ્ય સરકારે આ કોર્ટ સમક્ષ દાખલ કરેલા તેના સોગંદનામામાં સ્પષ્ટપણે દર્શાવ્યું છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ ઓફર કરી ત્યાં સુધીમાં, અપીલકર્તા એટલે કે આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. દ્વારા તેના વતી કાર્યરત એજન્ટની ઓફર સ્વીકાર્યાના ૨૦ દિવસ પછી, થોડી વધારે રકમની ઓફર કરવામાં આવી હતી. પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા એવું કોઈ કારણ આપવામાં આવ્યું ન હતું કે રાજ્ય સરકાર દ્વારા જરૂરી નિર્ણયો લેવામાં આવ્યા પછી શા માટે ઊંચી ઓફર કરવામાં આવી રહી છે. ઓ.એસ.આઈ.સી.એલ. ના પત્રો તા.૨૦/૧૨/૨૦૦૪ ના રોજ પ્રાપ્ત થયા હતા, જ્યારે તેની લગભગ એક અઠવાડિયા પહેલા નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો અને જળ સંસાધન વિભાગ દ્વારા આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. ને રૂ. ૮૪/- પ્રતિ કિલોની તેની ઓફર સ્વીકારવાની સરકારની મંજૂરી આપતા આદેશો જારી કરવામાં આવ્યા હતા.

જવાબમાં, પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે વ્યાપક જાહેર હિતમાં, હાઈકોર્ટે આદેશ પસાર કર્યો છે અને આ કોર્ટે દખલ કરવી જોઈએ નહીં.

હાઈકોર્ટનો આદેશ એકથી વધુ બાબતોમાં અસમર્થનીય છે. પ્રથમ, આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. રિટ પિટિશનમાં પક્ષકાર ન હતું. અપીલકર્તા જે નિર્વિવાદપણે આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. ના એજન્ટ છે, તેમની સ્થિતિ પણ સમાન હતી. જ્યાં સુધી ઉતાવળમાં નિકાલનો પ્રશ્ન છે, એ વાત અવિવાદિત છે કે રિટ પિટિશન તા.૧૮/૦૧/૨૦૦૫ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને માત્ર બે દિવસ પછી પક્ષકારોને નોટિસ જારી કર્યા વિના જ મામલાનો અંતિમ નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો. હાઈકોર્ટે કરારના મામલામાં તે પક્ષકારને સાંભળ્યા વિના દખલ કરી છે જેની ઓફર સ્વીકારવામાં આવી હતી. હાઈકોર્ટે રિટ પિટિશન સ્વીકારવી જોઈતી નહોતી કારણ કે સફળ બિડરને પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા ન હતા. અમને નવાઈ લાગે છે કે આ મૂળભૂત પાસું હાઈકોર્ટ દ્વારા ધ્યાનમાં રાખવામાં આવ્યું ન હતું. આવો માર્ગ સ્પષ્ટપણે અસ્વીકાર્ય છે. હાઈકોર્ટ પાસે મહત્વપૂર્ણ તથ્યો ન હોવાને કારણે, તેણે એ નોંધ્યું નહીં કે આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. દ્વારા તેના એજન્ટ મારફત કરવામાં આવેલી ઓફરને અંતિમ સ્વરૂપ આપી દેવામાં આવ્યું હતું અને અંતિમ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. એ વાત સાચી છે કે વ્યાપક જાહેર હિતમાં અદાલતો પક્ષકારોને ઊંચી રકમ ઓફર કરવા કહી શકે છે. પરંતુ તે અનિવાર્યપણે સંબંધિત પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી જ કરી શકાય છે. પ્રસ્તુત કેસમાં તેમ કરવામાં આવ્યું ન હોવાથી, હાઈકોર્ટનો આદેશ જાળવી શકાય તેમ નથી અને તે મુજબ તેને રદ કરવામાં આવે છે અને મામલો નવેસરથી નિકાલ માટે હાઈકોર્ટમાં પરત મોકલવામાં આવે છે.

રિટ પિટિશનર ત્રણ અઠવાડિયાના સમયગાળામાં આઈ.ડી.સી.ઓ.એલ. અને વર્તમાન અપીલકર્તાને પક્ષકાર તરીકે જોડશે. જો તેમ કરવામાં નહીં આવે, તો રિટ પિટિશન ફગાવી દેવામાં આવશે. હાઈકોર્ટને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે જો ઉપર સૂચવ્યા મુજબ જરૂરી પક્ષકારોને જોડવામાં આવે તો જ આદેશ મળ્યાના ચાર મહિનાના સમયગાળામાં મામલાનો નિકાલ કરે. અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે અમે કેસની ગુણવત્તા પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો નથી.

અપીલનો તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.

અપીલનો નિકાલ થયો.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.